

10. Толмачова І. Г. Формування громадянської компетентності майбутніх учителів засобами медіа. *Соціально-педагогічні засади формування громадянської відповідальності у студентів*: зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 11-12 квіт. 2019 р.). Київ: Київський електромеханічний коледж, 2019. С. 41–44.

УДК 159.953

Тодосійчук Вікторія,
учитель історії комунальної установи
Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7
імені Максима Савченка,
м. Суми, Україна

ЕФЕКТИВНЕ НАВЧАННЯ: УМОВИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті проаналізовано особливості організації педагогічної діяльності в умовах дистанційного навчання, створення умов ефективного навчання.

Ключові слова: міжнародне дослідження якості освіти PISA-2018, ефективне навчання, дистанційне навчання.

The article analyzes peculiarities of distance teaching, creating conditions for effective distance learning.

Key words: Programme for International Student Assessment PISA-2018, effective learning, distance learning.

Сьогодення ставить перед учасниками ринку освітніх послуг серйозні виклики, які мають мобілізувати зусилля суспільства в напрямі підвищення ефективності інвестицій у людський капітал як основи економічного зростання країни, збільшення її потенціалу та конкурентоспроможності на міжнародній арені. Нова парадигма освіти передбачає створення умов для розкриття індивідуальних здібностей, неповторних, унікальних особливостей психіки та інтелекту кожної особистості.

Завдання інноваційної освіти полягають у забезпеченні реальної, а не декларованої пріоритетності освіти, необхідності її модернізації у контексті вимог і можливостей ХХІ ст. Оскільки ідеї і технології змінюються швидше, ніж покоління людей, у першу чергу потрібно забезпечити високу функціональність людини в різних, часто непередбачуваних умовах, що зокрема засвідчили події 2020 року.

Запровадження карантинних заходів у зв'язку із поширенням коронавірусної інфекції гостро поставили питання упровадження технологій дистанційного навчання задля підвищення якості освіти.

Зазначимо, що проблема запровадження зазначених технологій не нова для України. Починаючи з 2015 року вона активно піднімалася в Інтернет спільнотах, обговорювалася на форумах, наукових конференціях. Популярним став порівняльний аналіз сучасних моделей ефективного навчання в європейських країнах та США з виділенням інтегративної, мережевої, кейс-технологічної моделей, моделі інтерактивного телебачення тощо, які передбачають можливість отримання освітніх послуг у різному форматі, збільшення кількості завдань для самостійного опрацювання на основі підключення та широкого використання мережі Інтернет.

Наявність технологічних проблем на території України яскраво продемонстрував Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. У середньому лише 30% керівників закладів освіти погодилися з твердженнями «Цифрова техніка в навчальному закладі є достатньо потужною», «Кількість цифрової техніки для навчання є достатньою», «Доступність належного програмного забезпечення є достатньою». Водночас майже 70 % керівників відзначили, що вони мають ефективні професійні ресурси, за підтримки яких учителі можуть навчитися користуватися цифровою технікою, а також мають доступність до ефективних освітніх онлайн-платформ.

Проблеми цифрової грамотності, технічного та технологічного забезпечення стали особливо нагальними під час запровадження карантинних заходів 2019-2020 н.р. Результати опитування учнів та батьків щодо організації дистанційного навчання під час карантину в школах м.Суми зазначили, що понад 23% респондентів не задоволені технічними умовами, 27% педагогів проводили уроки онлайн, приблизно четверта частина педагогів лише надавала перелік параграфів для самостійного опрацювання.

Проведені дослідження виявили неготовність більшості педагогічних колективів до швидкого реагування на необхідність здійснення змін, поставили питання оволодіння новими професійними навичками, зокрема ефективним користуванням цифровою технікою, новими платформами, осучаснення методики проведення уроків з використанням технологій дистанційного навчання.

Протягом 2020-2021 років понад 640 педагогів м. Суми пройшли курси підвищення кваліфікації при Сумському ОІППО з проблем «Нові додатки Google для освітнього процесу», «Інформаційно-цифрова компетентність педагога: реалізація освітнього процесу», «Використання інтерактивних дошок в освітньому процесі», «Використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі», «Використання STEM-технологій навчання при викладанні предметів природничо-математичного циклу»; відвідали вебінари, майстер-класи щодо створення мультпрезентацій, використання онлайн сервісів тощо. Це, без сумніву, сприяло розвитку цифрової грамотності та часткової реалізації проблеми ефективної організації онлайн навчання.

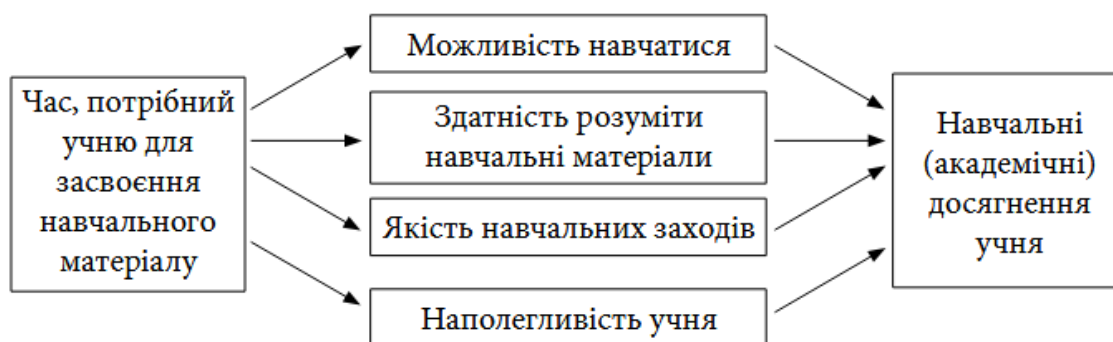
3 вересня 2020 року почалася реалізація обласного пілотного проєкту «Зручне навчання», метою якого є формування єдиного електронного простору закладів освіти, створення інформаційного банку даних для подальшого використання учасниками освітнього процесу, отримання необхідної інформації у зручний, прийнятний для кожного спосіб.

Протягом 2020 року відповідно до Закону України «Про повну загальну освіту» здійснено реорганізацію методичної служби, створено Центри професійного розвитку педагогів, консультанти яких активізували діяльність щодо формування та розвитку цифрової компетентності педагогів. Так одним із проєктів Центру ПРПП Сумської міської ради є «Територія цифрової компетентності», метою якого зазначено: навчити розробляти та практично використовувати освітні ІК-інструменти для підвищення ефективності сучасного уроку, упроваджувати цифрову грамотність у практичну діяльність педагогів, сприяти підвищенню рівня професійної компетентності з ІКТ. Учасниками проєкту стали 143 педагоги закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти (відповідно до матеріалів сайту Цетру ПРПП).

Таким чином на сьогодні, існують реальні можливості для педагогічних працівників щодо організації ефективного навчання в онлайн та офлайн режимах.

У Національному звіті за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 зазначено, що успішність учня залежить від часу, який йому необхідно витратити для засвоєння навчального матеріалу (рис.1).

Рис.1 Модель шкільного навчання за Керролом

Хоча усі компоненти взаємопов'язані між собою, зупинимося на 2-х: якість навчальних заходів (залежить від обраних методів і методики викладання й навчання), наполегливість учня (час, який учень бажає витратити на навчання).

У компоненті «наполегливість» важливу роль відіграють мотивація навчальної діяльності учнів, активна пізнавальна діяльність на уроках, позакласна діяльність (самоосвіта). Компонент «якість заходів» включає сукупність вдало підібраних методичних прийомів, практичних вправ, направлених на розвиток умінь та навичок, формування ключових та предметних компетентностей. При цьому, можна говорити про певну «універсалізацію» деяких прийомів та вправ, які можна використовувати однаково ефективно як під час онлайн, так і офлайн навчання.

Серед прийомів мотивації найбільш часто використовуються «Ефект Шахерізади», «Хмаринка слів», «Візуальний ряд джерел», «Кросенс», «Влучна цитата», «Пазли» тощо. Вправи «Оживляємо карту», «Картографічний вернісаж», «Географічні посиденьки» направлені на розвиток просторової компетентності, «Якби речі говорили», «Аналіз історичного джерела» – інформаційної компетентності, «Дешифратор», «Хронологія подій» – хронологічної компетентності тощо.

Ресурсне забезпечення – важлива, проте не єдина складова ефективного навчання. Для розвитку потенціалу учнів необхідно звернути увагу на етап цілепокладання (рефлексії) та вироблення навичок самостійної роботи, які стануть необхідними в процесі подальшого особистісного зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf.
2. Результати опитування учнів та батьків щодо організації дистанційного навчання під час карантину в школах м.Суми. URL: <https://osvita.smr.gov.ua/rezultaty-opytuvannya-uchniv-ta-batkiv-shhodo-organizatsiyi-dystantsijnogo-navchannya-pid-chas-karantynu-v-shkolah-m-sumy/>
3. Взаємодія суб'єктів освітнього процесу при використанні дистанційної форми навчання. URL: <file:///C:/Users/%D0%95%D0%BB%D1%8C%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0>
4. Умови ефективного навчання. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-efektivne-navchannya-144909.html>